

Hasan Rafet (Seçgin) Efendi (1863-1929)

Türkiye Büyük Millet Meclisinin birinci dönem Maraş Milletvekili ve Maraş savunması, dolayısıyla Millî Mücadele kahramanlarından Hasan Refet (Seçgin) Efendi, 1863 (1279) yılında Maraş'a bağlı Ekmekçi Mahallesinde doğmuştur. Babası, Büyük Cami İmamı ve Nebeviye Medresesi Müderrisi İlyas Efendi'dir. Annesi ise Bursalı Fatma Pembe Hanım'dır. Maraş'ın önemli ve köklü ailelerinden İlyaszâde Ailesi'ndendir. Ailesi, Maraş ve çevresinde nesillerdir din görevlisi yetiştirmesiyle bilinir. Maraş'ta sıbyan mektebi ve menderese öğrenimini tamamlamıştır. Hadis, Fıkıh, Tefsir yanında Farsça ve Arapça dilleri üzerine de çalışmıştır. Daha sonra memuriyeti tercih ederek 13 Haziran 1885'te Cebel-i Bereket (Osmaniye) Sancağında ambar memurluğu görevine açıktan tayin olarak çalışmaya başlamıştır. Ertesi yıl Maraş'a dönmüş ve 25 Ekim 1890'da Maraş Evkâf Müdürlüğüne atanmıştır. 3 ay kadar Maraş Evkaf Müdürlüğü yaptıktan sonra istifa etmiştir. 1907 yılında müderrislik icazetnâmesi almış, 1910 yılına kadar Livâ Maarif ve Asker Alma Komisyonu üyeliği gibi görevlerde bulunmuş, memurluk yanında vaizlik ve müderrislik de yapmıştır. Aynı dönemde, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Maraş'taki teşkilâtının kurulması sürecinde yer almış ve kurucu başkanlığını da yapmıştır.

Hasan Refet (Seçgin) Efendi, 21 Mart 1910'da atanmış olduğu Maraş Eytam Müdürlüğü görevine devam ettiği sırada Mondros Mütarekesi'nin imzalanması ve işgallerin başlaması üzerine Millî Mücadeleye katılarak Maraş'ın savunmasında yer almıştır. Kendisi gibi birinci dönem Maraş Milletvekillerinden Serkomiser (Başkomiser) Arslan (Toğuz) Bey'in başkanı olduğu Maraş Müdâfaa-i Hukûk Cemiyetinin kuruluşunda bulunmuş ve cemiyetin ikinci başkanı olarak seçilmiştir. Şehrin savunmasında doğrudan görev yapmış, para, silah, cephane sağlanması ve toplanması çalışmalarına katılmış, işgalci Fransız kuvvetlerinin kumandanı General Querette ile yapılan müzakereler için görevlendirilen heyetlerde de yer almıştır. Bu müzakerelerden birinde General Querette'e *"Ermenilerin Maraş halkına yaptığı kötülükleri engellemeyen, aksine onları silahlandırıp destekleyen Fransızların medeniyetten söz etmeye hakkı olmadığını"* söylemiştir.

Maraş savunmasının zaferle sonuçlanmasından kısa süre sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi için yapılan seçimlerde aday olan Hasan Refet (Seçgin) Efendi, 1920 yılının Mart ayında 96 oy alarak Maraş'tan Milletvekili seçilmiştir. 22 Nisan 1920 tarihinde halen kadrosunda bulunduğu Eytam Müdürlüğünden istifa etmiş, Meclisin açıldığı 23 Nisan 1920 tarihinde hazır bulunan vekillerden biri olmuş ve yasama görevine başlamıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisindeki Maraş Milletvekilliği görevine devam ederken görülen lüzum üzerine 19 Nisan 1922 tarihinde Maraş Müftülüğüne atanması sebebiyle, 6 Mayıs 1338 (1922) tarih ve 1344 numaralı tezkere ile kendisinden iki görevden birini seçmesi istenen Hasan Refet Efendi, müftülüğü tercih ederek *"Türkiye Büyük Millet Meclisi âzası iken dairei intihabiyemde inihilâl eden müftülüğe haizi ekseriyet olduğumdan Umura Şer'iyeye Vekâleti Celilesinden menşurum tebliğ ve ita edilmiş olmakla müftülüğü tercih eylediğimin arzıyla teyidi hürmet eylerim, efendim"* ifadelerini taşıyan dilekçesiyle milletvekilliğinden istifa etmiştir. İstifa dilekçesi 11 Mayıs 1338 (1922) günü TBMM Genel Kurulunda okunmuş ve onaylanmıştır. Milletvekili olarak görev yaptığı toplam süre 2 yıl 17 gündür.

Bu süre içerisinde İrşad, Maarif, Adliye, Posta-Telgraf ve Şeriye-Evkaf Komisyonlarında yer almıştır. Bunlarla birlikte, 8 Nisan 1922’de Rusya’dan gelecek olan yetim çocukların yerleştirilmesi ve bakımı için kurulan komisyonda da görev yapmıştır. Ayrıca İstiklâl Mahkemeleri için kendisinden talep edilen raporları hazırlamıştır. 12 Temmuz 1336 (1920) tarihli ve Maraş halkının ihtiyaç duyduğu kerestenin ücretsiz olarak sağlanmasıyla ilgili bir önergesi de bulunmaktadır.

Yedi yıl kadar Maraş Müftülüğü görevine devam eden Hasan Refet Efendi, 7 Haziran 1929 tarihinde bu görevdeyken vefat etmiştir. Müftülüğü boyunca Maraş ve çevresindeki sosyal sorunlarla da ilgilenmesi sebebiyle hem yerel halkın hem de Dâhiliye Vekâleti’nin takdirini kazanmıştır. Şiir, ilim ve edebiyata olan ilgisi ve çalışkan kişiliğiyle bilinen, saygı duyulan, sevilen bir din görevlisidir. Evlidir ve 7 çocuk babasıdır. Mustafa Kemal Paşa’nın 24 Ekim 1923 tarihinde, Birinci Mecliste bulunan ve Millî Mücadeleye katılan vekillere İstiklâl Madalyası verilmesi teklifinin kabul edilmesiyle Yeşil Şeritli İstiklâl Madalyası sahibi olmuştur. Ailesi, vefatından sonra Soyadı Kanunuyla “Seçgin” soyadını almıştır. Böylece, Hasan Refet (Seçgin) Efendi soy adı gibi Maraş’ın yetiştirdiği seçkin kişilerden biri olarak tarihteki yerini aldığı söylenebilir.

Barış ERTEM

KAYNAKÇA

TBMM Arşivi ve Resmî Yayınlar

Birinci Dönem Meclis Albümü (1920-1923), TBMM Basımevi, Ankara 2022.

TBMM Albümü: 1920-2010, Cilt 1 (1920-1950), 2.baskı, TBMM Genel Sekreterliği, Ankara 2010.

TBMM Zabıt Ceridesi (TBMMZC), Devre 1, Cilt 2, 12.7.1336 (1920).

TBMMZC, Devre 1, Cilt 19, 8.4.1338 (1922).

TBMMZC, Devre 1, Cilt 20, 11.5.1338 (1922).

TBMMZC, Devre 2, Cilt 8, 24.10.1339 (1923).

Kitaplar ve Araştırma Eserler

ALPASLAN Erhan, BİLMEN Mehmet, “Kendi Özel Arşivindeki Belgelere Göre Maraş’ın Tanınmış Simalarından Hasan Refet Efendi”, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 17, Sayı 2, 2020, s.884-921.

BİLMEN, Mehmet, “Maraş Millî Mücadele Kahramanlarından Hasan Refet Efendi’nin (1863-1929) Kendi El Yazısıyla Tercüme-i Hâli”, **Uluslararası Millî Mücadele Döneminde Maraş Sempozyumu (3-4 Şubat 2017)**, Cilt 3, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, Kahramanmaraş 2019, s.410-423.

ÇELİK, Recep, “Maraş Millî Mücadelesinde Din Adamları”, **I. Kahramanmaraş Sempozyumu (6-8 Mayıs 2004)**, Cilt 2, Maraşder, Kahramanmaraş Belediyesi, İstanbul 2005, s.713-728.

ÇOKER, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi: Millî Mücadele ve TBMM I. Dönem (1919-1923)**, Cilt.3, TBMM Vakfı, Ankara 1995.

ERTEM, Barış, “Birinci Dönem Maraş Milletvekilleri (1920-1923)”, **Güncel Sosyal Bilimler Araştırmaları**

III, Akademisyen Yayınevi, Ankara 2020, s.223-233.

GÖKHAN, İlyas, **Kahramanmaraş Tarihi**, Cilt 2, Akbaba İletişim Matbaacılık, Niğde 2019.

KOÇ, Kemalettin, **Tanzimattan Sonra Evkaf İdarelerinin Yeniden Yapılandırılması Kapsamında Maraş Evkaf Müdürlüğü'nün Kuruluşu**, (ed. İlyas Gökhan), Hiperyayın, İstanbul 2019.

ŞAVKILI, Cengiz, **Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Antep ve Maraş Milletvekilleri (Biyografileri ve Faaliyetleri)**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı, Kayseri 2000.

YAKAR, Serdar, **Millî Mücadele Kahramanlarımız**, Kahramanmaraş Belediyesi, Kahramanmaraş 2015.

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hasan-rafet-secgin-efendi-1863-1929/?pdf=7388> adresinden erişilmiştir